СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 166. Джерзи Ситі, Н. Дж., понеділок 20. липня 1931. VOL. XXXIX. No. 166. Jersey City, N. J., Monday, July 20, 1931. THREE CENTS.

ЛОНДОНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ВЕЛИКОЇ ВАГИ

АМЕРИКА ПРОТИ ФРАНЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер, як видно, трактує лондонську конференцію, що починається в понеділок, як справу першорядної ваги. Він відкликав американського амбасадора в Лондоні, Доса, з вакацій та казав йому вертати до Лондону. Він самий відкликав свої короткі недільні вакації та буде у Вашинґтоні, щоби бути тут під рукою, якби виринуло щось важного в Европі.

В урядових кругах думають, що в фінансових трудношах Европи ґрають головну ролю політичні огляди. Франція передовсім противиться американському плянови з політичних причин. Як зачувати, такий звіт зложив урядови сикретар стейту Стимсон.

КРОВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ ПРИ РОЗБИВАННЮ ВІЧА МУРИНІВ.

КЕМП ГИЛ (Алабама). — На муринськім вічу, зібранім для протесту проти карання смертю 8 Муринів, обжалуваних за знасилування 2 білих дівчат, бесідники кидали погрози проти стейтового ґубернатора Милера, якщо він не помилує засуджених від кари смерти.

Коли Мурини скликали ще одні протестаційні збори, білі зібралися, щоби не допустити до зборів. Збори відбулися в церкві. Проти них звернулася громада білих під проводом шерифа Янґа та його заступника Томсона. Білі кажуть, що вони зближилися до церкви. Мурин, поставлений як пікета, стрілив до них з револьвера. Незадовго почалася загальна стрілянина, в котрій шериф дістав ладунок шроту в бік, а Томсон дістав постріл у руку. Грей, що стояв на пікеті, дістав кілька пострілів та помер по дорозі до вязниці, куди забрали його з 8 товаришами. Білих з часом зібралося до півтори сотки, які острілювали Муринів, зібраних у церкві. Ранено богато Муринів, з котрих тільки двох зголосилося до шпиталю.

НЕ ВІЛЬНО „СУХИМ" АҐЕНТАМ ПЕРЕБИРАТИСЯ МОРЯКАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент фльоти заборонив прогибіційним аґентам перебиратися за моряків американської фльоти, щоби розслiджувати та арештувати бутлеґерів.

Департамент фльоти викинув з резерви военної фльоти одного филаделфійського полісмена, котрий при ревізії в салуні помагав собі, перебравшися за моряка.

НЕБЕЗПЕЧНА ЇЗДА ЗАЙЦЕМ.

ГОРЕС (Канзас). — Сильний вітер загнав тут чотири залізничі тягарові вози з бічних торів на головні, саме на дорогу поспішного поїзду. Поїзд розбив вози. В них убив чотирох людей, що там спали. Три з них загинули на місці, а четвертий був тяжко поранений. Двох з них розпізнано з паперів, які були при них, а ідентичности третього не знають.

ПЕРЕГОВОРИ ЩОДО ПОЛАГОДЖЕННЯ СТРАЙКУ ДОРОГОВИХ РОБІТНИКІВ.

ҐВАЙТ ПЛЕЙНС (Ню Йорк). — На конференції в справі страйку дорогових робітників, на яку головний інжинір повіту Вестчестер запросив усіх дорогових контракторів, одні з контракторів заявили готовість платити по 5 долярів на день, а другі не хотіли дати робітникам ніякої підвишки.

Поліція арештувала 19 іміґрантів, яким вона закидує, що вони живуть в Америці безправно. Їх забрано на Елис Айленд на переслухання перед іміґраційними властями.

НЕВДАЛИЙ ВИЛЕТ НА ОКЕАН.

РУЗВЕЛТ ФІЛД (Лонґ Айленд). — Літак Ґафа Герндона та Пенґборна, які збираються летіти понад Атлянтійський океан, не потрафив знятися в повітря. Обладований ґазоліною на далекий лет, літак підбіг на колесах яких 25 стіп та станув. Лише велика вправа летунів уратувала їх і літак від більшого припадку.

Летуни не зрікаються свого наміру через цю невдачу.

ВИТАЮТЬ ЛЕТУНІВ.

НЮ ЙОРК. — У пятницю місто витало врочисто летунів Голґера Гойріса, данського летуна, і його товариша Оттона Гіліґа, фотоґрафа з Либерті, Ню Йорк, які перелетіли з Гарбор Ґрейс до Крефельд у Німеччині.

Летуни, покінчивши щасливо свою подорож повітрям, відвідали родинне місто Гойріса, а відтак вернули кораблем до Америки.

ОСУДЖУЮТЬ ТЕХНІЧНУ ДОПОМОГУ ДЛЯ РОСІЇ.

ТОРОНТО. — „Лайонс Клоб" ухвалив резолюцію, якою осуджують 3,000 американських інжинірів, що дають технічну допомогу большевицькому урядови. Клюб закликає інші орґанізації до таких протестів.

ВАЖКІ ПОЧАТКИ МАВ ПИСЬМЕННИК РЕМАРК.

Молодий і славний вже німецький письменник Еріх Марія Ремарк мав торік важкі часи. Він продав був право передруку і перекладу своєї першої повісти п. з. „Нічого нового на Заході" накладні Ґоланча в Лондоні за 300 долярів. Щойно як книжка зачала йти масово в багатьох мовах, накладня посилала йому сама з власного почину чеки за чеками. А коли вже продано книжки 4,000,000 примірників, він дістав більшу суму гроша. Тепер же недавно, коли Ремарк писав другу повість, він уже купив для неї заголовок в одного швайцарського письменника, якому заплатив за це 240 долярів. Той заголовок звучить „Поворотний шлях". Про нову повість німецька критика досі мовчить; імовірно не хоче Ремарка робити великим ані малим. Але публика все одно видала свій осуд, бо за два тижні розкупила близько 200,000 примірників нової книжки в самій Німеччині.

НАГИЙ ЧОЛОВІК У ПАРКУ.

У Варшаві в парку Красінського пяному Іванови Дудкови прийшло на думку вилізти в Адамовім строю на дерево. Він роздягнувся в корчах до нага, виліз високо на дерево і почав співати. Заки його стягнули з дерева й арештували, публика насміялася.

СМЕРТЬ ЧЕКІСТКИ.

В однім готелі в Москві вмерла загадковою смертю визначна чекістка. Шіперович, яка на Великій Україні розстрілювала масово українських самостійників. Лікарі ствердили, що її хтось отруїв вином, змішаним з отрутою.

НЕБУВАЛЕ В КООПЕРАЦІЇ.

Дня 7 червня з дозволу дубенського повітового староства відбулася в Дубні (Волинь), в домі жидівського реміснichого союзу конференція кооператив, які є членами кооперативно-кредитової каси в Дубні. На денному порядку були орґанізаційно-торговельні справи й інформації про санітарні приписи в звязку з закриттям владою деяких кооператив. Перед початком конференції зголосився референт безпеки староства, Прушиновський, в супроводі двох аґентів і зажадав усунути з салі інспектора РСУК, п. Кобилянського, й ревізора п. Олександровича, як не делеґатів від кооператив. Вказання на те, що кооперативний закон не тільки дозволяє, але й наказує представникам РСУК бути на кооперативних конференціях, не вплинуло на представника староства. Запитаний про підставу до такого домагання, референт Прушиновський відповів, що це його такий погляд. Інспектор Кобилянський зажадав списання відповідного протоколу про усунення його й ревізора з конференції і підписання референтом староства, але той підписати протокол відмовився. Представники РСУК були змушені залишити конференцію. Негайно була вислана телеґрама до дирекції РСУК у Львові про розпорядження представника староства. Цікаво, що на дозволі староства на конференцію дописано, що головою має бути п. Ол. Бережний.

ЧИ СЛОВО „БОЛЬШЕВИК" Є ОБИДОЮ?

В теперішніх часах збогатився слівник обидних слів новим терміном „большевик". Деякі твердять, що слово „большевик" є ознакою чести, любови і т. п. А деякі знов уважають це слово обидою. Цього самого погляду був один міщанин і його подруга з Манастериск (Буковина). Одна сусіда казала їм „большевики!" За це опинилася перед судом, який приклонився до погляду, що слово „большевик" є обидою і засудив жінку на 6 днів тюрми.

І БУКАРЕШТ МАЄ СВОГО ОПИРА.

На початку червня поповнено при вул. В. Спіру 22 жорстокий злочин. В помешканню муляря Марута знайшли пошматовані трупи двох жінок. Спосіб убиття обидвох жертв говорить за те, що розходиться про сексуальний морд. Підозріння впало на Марута, однак його не можна було відшукати. Піліція повідомила про це всі компетичні уряди, подала опис особи й зарядила арештування Марута. Кілька днів проминуло, а про Марута ніхто нічого не міг довідатись. Дня 16 червня повідомив постерунковий одного села в поближу Букарешту поліцію про те, що недалеко села знайдено трупа чоловіка, якого опис годиться з пошукуваним Марутом. До села виїхала комісія, одначе вислід слідства ще не відомий. Та припускають, що Марут поповнив самогубство в приступі божевілля. В останнім часі поповнено в Букарешті, головно на периферії міста, кілька жорстоких убивств на жінках. Поліція ствердила, що розходиться про дуже зручного, сексуально звихненого осібняка, одначе годі було його приловити.

БУКАРЕШТЕНСЬКИЙ ОПИР АРЕШТОВАНИЙ.

Слідча комісія, що оглянула трупа мущини в одному селі недалеко Букарешту, прийшла до певного висновку, що цей труп не похожий на пошукуваного муляря Йошку Марута. Зате ствердила поліція, що Марут виїхав до Семигороду. Поліція ствердила, що Марут перебуває в Орадя Маре. Вона арештувала його в тій хвилі, коли він хотів сісти в залізницю.

ЗНОВ УБИЛИ КОМУНІСТА.

В Москві невідомі особи вбили кинджалом визначного комуністичного діяча Смирнова у хвилині, коли він вертав з комуністичних зборів.

МАСОВЕ ЗАТРОЄННЯ МЯСОМ.

В селі Коцім в громаді Міканів якась жидівка продавала селянам кільограм телятини за 50 гр. Селяни радо купували й урядили собі спільний пир, по якім усі важко занедужали. Всіх їх перевезено до лічниці в Ченстохові. Жидівку арештовано.

СТРАШНА ПОЖЕЖА ФІЛЬМИ.

В Лодзі, в мешканню Бр. Посадла займилося кілька жмутів фільми і в одному моменті ціле мешкання обгорнула пожежа. Дві особи згоріли, троє важко попарених перевезено до лічниці.

МІНЕРАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА НАД ЗОЛОТОЮ ЛИПОЮ.

Підчас будови моста на Золотій Липі під Бережанами робітники натрапили на мінеральні джерела. Головним складником джерел є, здається, сірка. Знавці тих справ ведуть досвіди над складниками води тих джерел.

ВБИВСТВО НА ПОРОЗІ КОСТЕЛА.

Іван Древс, міщанин з Бидґоші, мав жінку, якої не любив і хотів її конечно позбутися. Він намовив 17-літнього злодія Прусаковського вбити його жінку, і за те обіцяв йому 1,000 золотих. Прусаковський чигав на жінку Древса вечером, коли вона мала виходити по вечірні з костела, але помилився і вбив ножем Клементину Ковальську, тому, що вона була так одягнена як жінка Древса. На днях суд у Бидґоші засудив Древса і Прусаковського за вбивство Ковальської на 15 літ вязниці, а жінка Древса далі ходить по світі.

ГОЛУБИНЕ СЕРЦЕ ДІВЧИНИ.

Урядовець Руперт Вінтерляйтнер з Ґрацу пізнав на забаві в лісовім шинку 19-літню ладну дівчину Марґарету Вінклер і полюбив її. Ходив з нею на забави, до ліса. Марґарета побачила раз, що її милий має повний портфель грошей і рішила вбита його, а гроші зрабувати. Вона запросила урядовця на любовну стрічу, пестила, голубила в лісі і в хвилині любовних пестощів вийняла з кишені ніж і вдарила ним по горлі свого любого. Але на щастя Вінтерляйтнер в одну мить догадався, яку голубку він пестить, і легко поранений схопився на рівні ноги, вирвав дівчині ніж з руки і попровадив на поліцію. На днях у Ґраці цю дівчину з голубиним серцем засудили на 4 роки вязниці.

НОВЕ ДЖЕРЕЛО НАФТИ В БОРИСЛАВІ.

Коло нафтового шибу „Мері" в Бориславі відкрито нове джерело ропи в глибині 427 метрів. Продукція його виносить 2,000 кільоґрамів ропи денно.

ТРИ ЖІНКИ ЗГОРІЛИ.

В селі Березниці, лодзького повіту, вибухнула в ночі пожежа в хаті Осипи Міровської. Хата згоріла зовсім, а зпід згарищ видобуто спалених трупів Міровської і її двох дочок.

ЗЛОВЖИВАННЯ БЕЗ КІНЦЯ.

У Варшаві арештували директора „Польського Кооперативного Банку" Мільбрандта і його помічника Зайдмана за дефравдацію 65 тисяч у тім банку.

ЗРЕДУКУЮТЬ 30 СТАРОСТВ.

З Варшави прийшли вістки, що згідно з новими плянами реформи адміністрації в цілій Польщі скасують 30 староств, а їхні повіти приділять до сусідніх.

ПОТОНУЛИ ДВА УЧНІ.

До Галича приїхала прогулька учнів 5 кл. II. ґімназії зі Станиславова під проводом о. Шведа. Підчас купелі потонув уч. Ліпінський та Мансбавер, який його ратував.

ФРАНЦІЯ ДАЛІ УСКЛАДНЮЄ СПРАВУ МОРАТОРІЇ

ПОСТУПОВАННЯ ЇЇ РІШУЧО ОСУДЖУЮТЬ ВСІ АНГЛІЙСЬКІ ПАРТІЇ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Міжнародня комісія експертів для проведення в життя мораторії, яку проголосив президент Гувер, уже розпочала свою працю. До цієї комісії входить Американець Ґібсон, як предсідатель. Комісія вибрала підкомісію для розроблення нового пляну репарацій.

В Анґлії панує незадоволення, що лиш одна Франція досі не дала своєї згоди на участь у конференції шістьох великех держав, яку скликається в Лондоні на понеділок у справі мораторії, економічно-фінансової кризи та репарацій. В анґлійському парляменті посли рішучо критикували таке поступовання Франції, а її політичні вимоги супроти Німеччини, в звязку з мораторією, всі партії вважають неслушними й шкідливими.

Анґлійці заявляють, що Франція поставила Німеччині такі домагання, що вона в ніякому випадку їх приняти не може, бо не схоче на довший час утратити свою державну суверенність і зробитися васалем держав бувшої антанти, а особливо Франції. Всі анґлійські політики стоять на тому, що Франція свої політичні вимоги до Німеччини, які вона звязує з полагодженням сучасної фінансової та економічної кризи, мусить змінити.

Сподіваються, що міністер Гендерсон, котрий тепер перебуває в Парижі, зможе вплинути на Францію, а французька делеґація таки приїде до Лондону в понеділок на конференції великих держав. Також є надії, що Французи зможуть і безпосередньо з Німцями до чогось договоритися. Тепер у Парижі знаходиться канцлер Брінінґ та міністер Курціюс.

МЕЛОН ЗНОВУ В ПАРИЖІ.

НІЦА (Франція). — Секретар американського скарбу, Мелон, що тут перебуває на відпочинку, несподівано одержав телефонічне візвання з Парижа від секретаря Стимсона. Стимсон візвав Мелона до Парижа для участи в переговорах у справі міжнародніх боргів.

Секретар Мелон сподівався, що цю справу в Парижі зможе полагодити між Німцями та Французами сам Стимсон. З Парижа Мелон разом зі Стимсоном їде до Лондону на конференцію великих держав.

ПЕВНІ, ЩО КРІЗА СКОРО МИНЕ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Визначніші німецькі фінансисти та економісти на чолі з бувшим президентом німецького державного банку, Шахтом, певні, що фінансово-економічна кріза скоро мине. Порукою за це може бути роботячість та витревалість німецького народу, вміння й витримка його лідерів.

БОМБА У ВАТИКАНІ.

РИМ (Італія). — В другій годині ночі минулої пятниці у Ватикані експльодувала з великою силою бомба, яку в 7.30 вечора в четвер знайшли в соборі св. Петра підчас огляду його перед замкненням на ніч. Папська сторожа винесла бомбу на відкриту площу у Ватикані й там її лишила, сподіваючись, що це пекольна машина, яка у відповідний час вибухне.

Вибух був такої сили, що потряс повітрям далеко навкруги. Колиб ця бомба експльодувала була в соборі, то вона спричинила би була велику шкоду. Мусоліні наказав італійській поліції та жандармерії за всяку ціну знайти того, хто підложив цю бомбу в собор. Фашисти кажуть, що це їх противники зробили, щоб не допустити до порозуміння Італії з Ватиканом.

ШПІОНАЖА В ПОЛЬСЬКІМ ҐЕНЕРАЛЬНІМ ШТАБІ.

ВАРШАВА (Польща). — По приговору военного польського суду має бути розстріляний майор Демковський, що служив у ґенеральнім штабі й завідував одним з найсекретніших відділів. На суді виявилося, що Демковський уже кілька років передавав большевикам надзвичайної ваги секретні документи польського ґенерального штабу.

Його арештовано в той час, коли він виходив з радянської амбасади, передавши там важні документи. Большевицький военний представник у Польщі, Богобой, поспішно виїхав до Москви. Майора Демковського часто бачили в компанії з Богобоем та з іншими радянськими урядниками. Він також часто заходив до радянської амбасади.

ОЛЕНА ВИЇХАЛА З РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Бувша жінка короля Кароля, що розвелася з ним, Олена, виїхала з Румунії до Лондону. В Лондоні вона буде постійно мешкати зі своєю матірю, бувшою королевою Греції. Олену на двірці провожали всі члени королівської родини на чолі з матірю короля та з братом і сестрою Кароля.

Не було лише Кароля та їх сина Михайла, а також ніяких представників уряду, чи взагалі влади.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОНЕЦЬ НЕОБМЕЖЕНОЇ МОНАРХІЇ В АБІСИНІЇ

Останніми роками богато монархій перемінилося на републики. Останньою з них була давня монархістична держава Еспанія. Цими днями Африка, найбільше під тим оглядом відстала частина світа, достарчила світови новий примір поширення прав народу, коли абісинський монарх, який щойно минулого літа дістав стільки розголосу своєю коронацією, добровільно скасував свої власні права абсолютного монарха та запровадив конституційну монархію. Як відомо, конституційна монархія ще задержує особу монарха, як дідичного виконавця найвищої волі держави, але права монарха тут сильно обмежені. Законів не видає він самовільно, а тільки підписує закони, ухвалені вибранцями народу. Виконавці законів, що правда, іменовані ним, але за своє урядування вони відповідають перед парляментом, себто знову вибраними представниками народу.

Хоч абісинський монарх, каже, що він зробив все зовсім добровільно, без ніякого натиску зі сторони своїх підданих, то все таки навіть він сам робить натяк на можливість такого натиску, коли каже, що конституція є переведенням у життя старого бажання, очевидно, населення. Цього бажання, каже абісинський монарх, не можна було виконати з огляду на політичну відсталість краю, себто політичну незрілість людей до самоуправи. За причину цеї незрілости абісинський монарх подає відокремлене положення Абісинії. Коли Абісинія покінчила зі своїм відокремленням, натякає цісар, пора покінчити і з політичною безправністю народу.

Це все правда, але не вся. Хто боронить народови політичних прав, бо він, мовляв, політично не дозрів, той самий ставить заборолo політичному дозрінню народу. Нарід дозріває політично, себто навчається правити собою розумно, через правлення собою. Для політичного дозріння до самоуправи нема іншого способу, нема іншої школи, як взагалі правлення собою. Певна річ, що самоуправа в інших галузях людського ділання теж момагає людям стати здібним до політичної самоуправи, але справдішнього вміння правити собою не може набути той, хто собою не править. Наука досвіду це довга, болюча дорога, повна похибок, невдач, але це одинока дорога.

Цікаво це для світа, що й чорні Абисинці нарешті станули на цю дорогу.

ҐАЗЕТИ Й КНИЖКИ ДЛЯ МАСОВОГО ЧИТАЧА

Дуже часто чуємо нарікання зі сторони читачів, що нема що читати, а ще більше доводиться нарікати нашим авторам, а собливо видавництвам, що українська маса не читає ґазет та книжок. Особливо з книжками в Америці справа стоїть занадто важко. Збут української книжки, чи поширення українських краевих ґазет та журналів тут зведено майже до зера, коли брати на увагу численність української еміґрації. Адже в Америці є райони, або окремі міста, як Ню Йорк, Шикаґо, Филаделфія, Дітройт і т. д., де Українців мешкає більше компактною масою, ніж в богатьох повітових містах українських земель. Міжтим скількість та сила національних організацій, а зокрема поширення української книжки й ґазети стоїть далеко позаді навіть свідомого українського села на рідних землях.

Причин до цього є багато, але ми тут спинемося на найголовніших, які до певної міри можемо усунути. Український загал не звик читати, а тимбільше не звик купувати своєї книжки, чи своєї ґазети. В Америці ми бачимо, як наші, не лише молоді Українці хапаються за чужу ґазету анґлійську, але й старі еміґранти хапаються за чужу ґазету чи то польську, московську або навіть мадярську. Тут у великій мірі говорить звичка до читання тих ґазев, яку вони принесли до Америки з рідного краю. Отак саме й з читанням чужих книжок. Отже ми тут приходимо до одної з основних причин, чому наші люди мало читають тут книжок та ґазет українських. Вони не мають звички до читання їх, вони не чують потягу до читання взагалі. Коли кажуть, що апетит приходить у людини підчас їджения, то тим більше потяг до читання виробляється в читача підчас читання й після довшого читання цікавих книжок та ґазет.

Американські ґазети, видавництва, письменники, журналісти й т. п. дуже твердо памятають те, що читача треба завжди виробити з маси. Треба привчити його читати ґазети, журнали й книжки. А щоб привчити його до цього, треба дати йому таку книжку, а особливо ґазету, яка відповідає на ті його запитання й інтереси, що непокоять читача в даний момент. Вони знають, що треба розбудити в масі людей жадобу знання. Тому й дають своїм читачам відповідну лектуру.

Коли візьмете в руки американську ґазету, ви знайдете там у першу чергу новинки. Як відомо, новинки найбільше цікавлять в життю людей, а також і нас, Українців. Адже майже кожен Українець, при зустрічі з іншим, завжди запитує: „А що чувати? Як справи?" й т. п. Один цікавиться політичним життям, другий наукою, третій спортом, четвертий фінансами, пятий торговлею, дехто хоче розважитися й прочитати якусь сміховинку, „фони", а інший хоче забутися й відорватися від життя реального й від своїх клопотів та пірнути кудись у невідоме, пережити якусь цікаву пригоду, роман тощо. Коли ви розкриете американську ґазету, то в кождій з них знайдете відповідний матеріял по цим розділам. Якщо він не є в кождому числі, то буває той чи інший матеріял кілька разів на тиждень, або раз у неділішному числі, чи як там. Фактом є, що американський читач з ріжними запитаннями й ріжним зацікавленням знайде відповідь на свої запити й знайде чим задовольнити своє заінтересовання. Тому американська ґазета постійно має в себе масового читача й ріжної катеґорії, починаючи від такого, що ледви вміє прочитати пару стрічок і кінчаючи вченим, чи політиком.

Є в Америці ґазети, які вже на наших часах в початках свого видання містили виключно найсензаційніший матеріял. Кожду кримінальну справу роздували до величезних розмірів, з убийників і злодіїв робили героїв, з ріжних розводових та родинних неприємних справ виписували цілі романи й т. д. Не станемо говорити про неґативну сторону таких писань у пресі, але мусимо ствердити, що вони ґазетам приносили „бизнес" і виробляли читача так, що такі нові ґазети друкувалися в сотках тисяч і навіть міліонах примірників. Коли ґазета ставить собі завдання вищі ніж лише нажива та „бизнес", а старається розвинути ширший інтерес у свого читача, поглибити в нього бажання до глибшого й серіознішого знання, то вона поволі впроваджує в себе все нові й нові відділи з серіознішим і більш підібраним матеріялом. Вона, так би мовити, підносить свого читача з самих низів все вище й вище по щаблю за щаблем. Це правильний і нормальний шлях розвитку й росту кождої ґазети в Америці й кождого американського видавництва.

На жаль, ми не бачимо нічого подібного серед нас, Українців. У нас видаються книжки лише для „серіозного" читання, а тому й трапляється так, що до Америки попадають книжки про вищу математику, механіку, фільольоґічні чи інші наукові, або люксусові „Кобзарі" Т. Шевченка, ріжні літературні твори, призначені вже для виробленого читача. Звичайно всі ці книжки лежать на полицях книгарень, бо для них нема відповідного читача. Маємо читача, якому потрібна популярна народня література. Українська література в Росії ледви протиснулася на ринок, розпливаючися серед української інтеліґенції та сільської півінтеліґенції в обмеженій скількости, а міжтим видання Ситіна, такі, як, наприклад, „Повний мішок реготу", „Не любо не слухай, а брехать не мішай", „Казка про Бову Королевича", чи „Про Кощея Безсмертного" й п. т. йшли в нарід на Україні міліонами примірників і приносили Ситінови величезні зиски, за які він побудував видання справжньої літератури й відділ наукових видань. Міжтим „малоросійського" читача він увесь час годував „Мішком Реготу", бо не в його інтересах було виховувати й підносити українського читача. Величезне поле засівав своїм зерном Ситін і тягнув собі соки й зиски та ними годував російських письменників. Україньскі видавництва ледви животіли, а письменники пухли з голоду бо не було читача, бо письменники за свій труд одержували мізерну платню.

Зі своєї мертвої точки стояння понад народом і стараннями декретувати й приписувати йому зверху, що він має читати відразу лише літературні твори, лише наукові книжки, лише „дуже поважні" й „серіозні" ґазети, ми робимо те, що наш масовий читач, коли він хоче щось читати, й досі звертається до чужих ґазет, до чужої літератури. Чи не пора українським письменникам зійти зі свого Олімпу нижче, стати трохи ближче до народу й дати йому матеріял для читання такий, що його захопив би своїм примітивізмом, відповідав би його заінтересованню, щоб потім поволі, привчивши читати ґазети й книжки, підносити український загал все вище й вище. Народня популярна книжка й ґазета завжди будуть мати масового читача, який все буде народжуватися з молодого покоління.

ВИНАХОДИ ЯПОНЦІВ.

Як повідомляє голяндський часопис „Альґемеен Гандельсбляд", в промисловій робітні в Осаці винайшли **скло, яке не розбивається,** досі просто невідомої досконалости. Творцем того скла є хемік Тадаморі Щоно. Скляному промислові останніми роками присвячують Японці багато уваги. Завдяки промисловій шпіоножі Японці дізналися з тієї ділянки чимало від інших держав, між іншими від Чехії, де скляний промисл стоїть дуже високо. А вони ще уліпшують цей промисл і вже нині мають перевагу у значній части світового ринку.

Технік Тойотаро Сугара з цісарського університету в Токіо винайшов досі **найліпший апарат у світі для кінематоґрафічних знимок. Тим апаратом можна робити знимки дві тисячі разів скорше, ніж американськими апаратами.** Тим апаратом можна відфотоґрафувати й слідкувати стрільно, вистрілене з найбільш новітньої гармати. Апарат працює так страшно скоро, що робить **40,500 фільмових знимок на секунду,** так що багато перевищає американську „спід камеру". Винахід має значіння не лише для фільмової техніки, а головно для наукових дослідів у найріжніших ділянках.

Дальший визначний винахід зробив технік Ясуджіро Ніва в ділянці **телефонів.** Новий його телефонічний апарат закупило одно анґлійське товариство.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОҐРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЄНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1932.

Калєндар У. Н. Союза, який розходиться у багатьох тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людей, повинен дати своє оголошення до калєндаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона, 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша й остання сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотів би в своїм оголошенню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотоґрафії, то значить, що його оголошення буде стільки корожче коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить знаходитися в редакції по день 30 серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотоґрафії Братств і Товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не є при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться поміщувати у календари), хотіли б, аби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1932 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30 серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотоґрафією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $10.00. Ці гроші ужиється на покриття коштів виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотоґрафії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Чоловік (після суперечки з жінкою): А хай там, для святого спокою признаю тобі рацію!

Жінка: Та щоби ти собі через те ще не думав, що ти розумніший!

ДЕФЕНЗИВА ПОЛЬОНОФІЛІВ

На европейській іміґрації знайшла вже деякий відгук нова українська книжка, що називається „Державність чи гайдамаччина?" Кромі цього вона називається ще „Збірником статей та документів", а видало її в Парижі цього року якесь видавництво „Меч".

Автора книжки в нас знають, але в Америці він певно ще не відомий. На імя йому **Олександер Шульгин.** Називає він себе або професором або міністром. Та це ще нічого не каже вам про його особу, ні про його діяльність. І одно й друге розкриває дуже гарно його книжка.

На самому вступі автор представляється нам. Він на іміґрації. Займається тут — робленням політики. Української політики, каже він. Це він уважає за свій обовязок, від якого він не відступить. Докладно кажучи, він виніс з України на іміґрацію гасло, гасло Української Народньої Републики. І супроти цього гасла він уважає за свій обовязок: 1) говорити; 2) підтримувати його, щоби не впало; 3) не відступати. Наш автор це герой обовязку.

Того роду працю знаходить він дуже трудною. Утруднює її опизиція й бруд. Ще ніколи не було такого бруду, як отсей, з яким приходиться боротися нашому авторови. Наш автор це жертва страшних обставин, просто мученик.

Він запевняє свого читача, що він слідкує „за українською пресою в Галичині, а особливо за закордонною", так званою „націоналістичною". Він дає докази нам, що прочитав кілька статей у львівськім „Ділі" та статтю „За шматок гнилої ковбаси" в одній американській ґазеті. Він каже, що коли слідкує за українською пресою в Галичині, й особливо за закордонною, то його часом жах збирає.

Приміром, жах збирає автора, коли бачить, що „все, що є свого, зневажають, до чужинців повагу мають безмежну. Словам чужинця, хай би й найменшого, вірять, як закону. А коли чесні Українці говорять правду, вони, судячи певно по собі, беруть це за брехню".

Так говорит автор. Отже він нібито має повагу до Українців, але він самий каже, що Українці приймають за брехню правду чесних Українців, а вірять, як у закон, словам чужинця, хочби найменшого. Виходить, що автор не має до Українцізв поваги тому, що вони не мають поваги до великих і чесних Українців.

Приходимо до самого питання цеї збірки статей.

Хочемо довідатися від автора наперед щось про державність. Автор про це каже коротко: „Хто з Українців не поділяє цих завдань: державність і самостійність?" „Поділяє" ці завдання й автор, себто й він хотів би певно до державности причинитися.

Але при чому тут гайдамаччина?

Автор заходить до цього питання здалека. Запевнює нас наперед про свої симпатії до гайдамаччини. Мовляв, страшні злидні доводили наш нарід до тяжкого зневіря, до розпачу. Не раз підіймався він проти гнобителів, різав і бив. Цей рух, він каже, можна охрестити одним словом „гайдамаччина".

Далі автор запевняє нас, що його симпатії „натурально" завжди були на боці покривджених, але зараз опісля він показує, що його симпатії не все на боці покривджених, бо лишень під умовою, що такі зриви покривджених доводять до державности.

Чому саме гайдамаччина, себто бунт покривджених проти гнобителів, не може довести до держави? На це автор відповіди не дає. Просто він має таку думку, і ви мусите її приняти, бо це певно одна з тих великих правд, яку сказав великий Українець, а яку читачеви треба приняти, далі не питаючи, коли не хоче, щоби автор не назвав його брудом.

Автор каже, що на збудовання треба великих зусиль, упертої систематичної роботи. Можете спитати: А чи биття ворога це така легка робота? Чи й биття ворога не вимагає упертих, систематичних зусиль?

Та це нічого не помагає. Авторови захотілося поділити зусилля на двоякі: з одного боку самостійницькі зусилля, а з другого боку державницькі. Розумних причин для такого поділу, якщо вони й є, автор не показує. Йому забажалося протиставити їх проти себе, отже протиставляє. Систематична робота — систематична робота, а гайдамаччина — гайдамаччина, от і все. Хочете доказу? А голе слово автора не доказ?

Ось і має читач дві дороги: на право правдиву дорогу до самостійности, до державности. На ліво дорога зла, дорога гайдамаччини, дорога бунту угнетених проти гнобителів, дорога, яка, автор нас запевняє, не може довести до самостійности.

Дивно, що так сказатиб, робиться, коли бачити, як людина так пробує дискутувати важні справи. Властиво він уже заслугує на те, щоби його покинути ось тут. Але маймо терпеливість, ідім ще дещо далі. Чейже він може кілька мінут думав, коли цих трицять сторінок до друку лагодив.

Підемо по авторовій дорозі. Не подобається нам, що автор не любить гайдамаччини; але коли він нас запевняє, що він нас веде до самостійности, пробуймо з ним дещо далі піти. Хоче, аби ми відпекалися гайдамаччини, га, то відпекуймося. Відхрестімся й від свячених ножів, коли з ножами в самостійну Україну зайти не можна. Не вільно з автором іти й „мати зневіру, мусить кождий, хто за автором хоче йти (а хто не хоче йти до самостійної України? — самий автор каже), то закиньмо зневіру. Виходить з авторового писання, що для самостійницької праці треба віри; а віру набувається зовсім просто, кажучи собі: „Досі я не мав віри, а тепер я вже її маю." — Отже кажемо й ми за автором: „Маємо вже віру". Йдемо.

Та автор нам ще якось не вірить, що ми з ним. Він запевняє нас, що він не один. З ним є компанія, ціла компанія, не мала, і добірна. Лишень прошу подивитися: За ним є навіть „уряд У. Н. Р." Гм. Читаємо ще раз. Ні, таки виразно написано, що за автором стоїть тепер, а не стояв колись уряд Української Народної Републики. Отже це той уряд, що доживає ще добре імя Симона Петлюри, міняючи його на польські злоті.

Читач природно думає собі: „Що це за такий уряд? Дури таких, як самий". Але автор, видно, догадується, що ви думаєте про його уряд, і він каже: „Цей уряд У.Н.Р. за кордоном піддержують поважні українські політичні угруповання, а серед них особливо яскраво партія радикально-демократична, до якої і я сам маю честь належати".

Отже цей „уряд У. Н. Р." то щось таке, як ця славна родина, яку люди по всьому селу хвалять. Хвалять нас люди, мамо, — каже дочка. Та які люди? — питає мати. Та як які люди? А ось ви мене, а я вас.

Пан Шульгин каже, що „уряд У. Н. Р." піддержують ріжні поважні угруповання. Які поважні угруповання? — питаєте пана Шульгина. А ось я й моя партія.

Можете спитати: чим же ці угруповання поважні? Хіба тим, що мають серед своїх членів пана Шульгина. А чим чесний пан Шульгин? А тим, що належить до партії, яка піддержує „уряд У. Н. Р." І так повага „уряду" і честь пана Шульгина колесом крутяться.

А що це за партія „радикально-демократична"? Чи не соціялісти - федералісти це? Чомуж вони тепер сховали свій соціялізм, та показують свій ракикалізм? І чому вони тепер ховають свій федералізм, а вивозять на ярмарок демократію?

Справді, „яскрава" партія. Але що робити? У яку компанію попали, в такій компанії треба йти. Йдемо, а пан міністер по дорозі запевняє нас, що за уряд У. Н. Р. стоїть також „величезна більшість нашої еміґрації, а в першу чергу військова її частина, ті, що збройно захищали прапор У. Н. Р." Тут уже не розбереш: Ті, що ходять з ножами, раз називаються гайдамаками, а другий раз збройними защитниками прапора У. Н. Р. Як відріжнити одних від других?

Слухаємо, що говорить пан міністер, вуха щуримо, кожде слово ловимо, і нарешті починаємо догадуватися. Правда, пан міністер не говорить просто, як звичайна людина зі звичайною політичною честю. Зпочатку він говорить тільки про Схід і Захід. Схід і Захід. Що за лихо? — дивуєтеся. Схід і Захід, це сторони світа. Що вони можуть мати з українською державністю? Як може Схід бути проти України, а Захід за Україну?

Троха далі справа прояснюється: пан міністер починає отверто говорити не про схід, а про Москву. Це вже ясніще, бо звісно: Москва це держава, отже люди під командою, отже сила, яка може бути за кимось, чи проти когось. Та Захід все ще далі покутує в виводах пана міністра, і ніяк йому не пролазить крізь горло, що він розуміє під заходом. Догадуєтеся, що він думає про якісь народи на захід від України, але які це народи? Відомо, на заході від нас є народи з гарними культурами. Не одного з них ми могли би наслідувати в розвою. Хтож це? Німці? Французи? Анґлійці? Звісно, між ними є народи, які могли би бути за Україну, за її державність, але є і такі, що певно за українську державу не є. Чомуж пан міністер виразно не каже, кого він думає під заходом? Таж з цього виходить тільки політична баламута. Невжеж панови міністрови про баламучення людей ходить?

Але пан міністер ґаду-ґаду, слово тут, слово там, і з усього ми нарешті дістаємо ясно, кого це він розуміє під заходом. Отже це й не Німеччина, і не Франція, і не Анґлія. Йому вириваєтся: „Богато питань треба буде налагодити в майбутньому Україні зі своїми західними

РАДЯНСЬКА УКРАЇНА.

(Докінчення)

(6)

За соціяльним складом до компартії України належить 72% робітників, 15% службовців, і лише 13% селян. Це формально, бо в дійсности коло половини партійних робітників та більша частина цих селян теж являється ріжними службовцями. Себто **майже 60% членів компартії України складають службовці радянського апарату, спілок праці та тростів і кооперації.** Тимчасом на радянській Україні нині нараховується понад 2.8 міліони робітників та службовців. Отже до компартії України належить лише до 10% всіх робітників та службовців.

Крім того не слід забувати, що значна частина членів компартії України складається з нових та не зовсім певних з погляду радянських можновладців елементів. І справді вони не рідко лише формально вписалися до партії, щоб таким робом позискати ріжні життєві вигоди та лекше добитися особистої мети, а тому дуже часто підпадають впливам того суспільного оточення та побуту, в яких доводиться їм перебувати. Тому саме партійний апарат примушений робити періодично перевірку та чистку компартії, бо значне більшість її членів з часом неминуче складаласяб з таких елементів, які власне не мають нічого спільного з доктриною Маркса та Леніна. Наприклад в 1930 р. за партійним стажом в компартії України було членів зі стажом до 1917 р. лише 0.2%, від 1917 до 1922 р. 7.3%, від 1922 до 1925 р. 22.7%, від 1926 р. і пізніше 42.2% та кандидатів партії 27.6%.

Як бачимо, нині компартія України складається власне з людей, які не брали ніякої участи ні в громадянській війні, ні в революційній боротьбі взагалі. Тому не дивно, що підчас перевірки та чистки компартії минулого року було зовсім виключено з партії коло 10% членів, а крім того понад 15% усіх членів підпали ріжним партійним карам. Себто 25% всіх членів партії з тих або інших причин з погляду керовників компартії не були надійними. В дійсности таких членів нараховується не менше половини.

Цікаво, що майже 32% членів було виключено та покарано за пасивне перебування в партії та за порушення партійної дісціпліни, до 30% за провини, звязані зі службовим становищем, за звязок з клясово чужими елементами та взагалі, як людей чужих своєю ідеольогією, і коло 38% за некомуністичні вчинки в побуті (виконання релігійних обрядів, пияцтво, прогули, націоналізм, антисемітизм і т. д.).

Сама радянська преса стверджує, що цей процес розкладу особливо виразно зазначився но сільських партійних організаціях. Минулого року в цих партійних осередках нараховувалося понад 40 тисяч членів, з чого робітників 28.5%, службовців 12% і селян 59.5%. За ознакою партійного стажу було членів партії зі стажом до 1917 р. 0.1%, від 1917—21 р.р. — 9.1%, від 1922 до 1925 р.р. — 13% і від 1926 — 41.9% та кандидатів партії 35.9%. Себто по сільських осередках члени партії та кандидати, які вступили до компартії після 1921 р., складають понад 90% усіх членів. Тому не дивно, що підчас перевірки та чистки цих осередків було виключено з партії до 20% тих комуністів, що мають власне сільське господарство. Між іншими виключено 11% таких партійців, які належали до колгоспів, бо вони нарівні з іншими селянами намагалися захищати свої інтереси супроти тих грабіжницьких метод та заходів, що їх вживає совітська влада підчас переведення заготівлі хліба, мяса та технічних культур по примусових державних цінах.

Зрозуміло, що раз українські робітники, селяни та службовці, навіть записавшись у членів компартії, не встані легальним шляхом оборонити свої інтереси, та домагатися зміни сучасної політики чи реорганізації нинішньої влади, бо за такі виступи партійний апарат виключає їх з партії та вживає інших ще гірших кар, то тим міліонам українських працюючих мас, які вважаються безпартійними, вже й нічого мріяти за сучасних обставин про будьяку леґальну політичну боротьбу або належний захист своїх інтересів. І от, бачучи, що радянська влада та компартія, не зважаючи на ріжні форми саботажу та спротиву з боку більшости населення України, послідовно та безоглядно переводить свої експерименти, українські народні **маси наочно переконуються, що для них залишився лише єдиний шлях порятунку, а саме шлях національної революції та оружної боротьби.**

Радянські можновладці знають про цю смертельну для большевицького панування небезпеку, а тому в свою чергу посилюють випробувані методи терору. Проте навіть жах терору має свої межі. І нема сумніву, що в слушний час українські народні маси скажуть своє рішуче слово та збройною рукою викинуть насильників за межі своєї батьківщини.

С. М.

ЖНИВА.

Вийду я літом в простори,
Думкою в далеч полину,
В край мій, мою Україну,
В степ мій, у поле, у гори...
Вийду я літом у поле:
Ох, горе мені, горе!

З гори на долину
Пшениченьки лан
І жито від вітру филює...
Ой, хтож там, землице,
Тобі власний пан?
Ой, хтож там на тобі ґаздує?

* * *

Тихо... лиш вітер озветься, —
Ох, знаю мову цю тиху:
Паном там горе і лихо,
Сум і ридання несеться..
Вийду я літом у поле:
Ох, горе мені, горе!
— Бачу: вже полем
Господар іде,
Чужий це пан господарить,
Пшениченьку буйну
І жито вже жне,
І сіно пахуче громадить...

* * *

Ох! Краєсь болюче серденько!
У жилах кров застигає...
Ворог там скарби збирає...
Земле, моя рідна ненько!
Вийдім всі разом у поле!
Ох! Киньмо люте горе!
Готуймо засів свій:
І косу і серп,
Знання всі, думки всі і сили;
Нехай не страшна нам
Буде навіть смерть! —
Готуймо ми власні жнива!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО БОРОТЬБИ МІЖ ВАТИКАНОМ І ФАШИЗМОМ.

В часописи „Україна" з дня 10. липня поміщений допис з Риму: „Конфлікт межи Ватиканом і фашистським урядом". Допис писав з Риму п. Евг. Онацький.

Зачинає він її від слів за публичне святковання свята Божого Тіла, которого цього року не можна було святкувати публично чере фашістівський уряд. Якби папі справді зроблено кривду такою забороною, то можна би ще про це говорити з жалем, як проти всякої кривди. Та чи можна говорити про кривду папі, коли він, як пише самий дописувач, зоружив свою швайцарську гвардію наймодернішими карабінами з приладованими до них багнетами... Спитаюся: чи це по Христовому звичаю? Ми знаємо, що Христос ставав проти насильства з голими руками, з одним тільки словом та готовістю потерпіти муки.

Далі дописувач згадує справи, які до питання боротьби між фашистівським урядом і римською церквою зовсім непричетні. Він пише:

„Як відомо, Папа Пій XI не є формалістом. Син Заходу, він кохається в нашому східньому обряді, і в своїй промові до університетських католиків він зазначав вирізно (з приводу ріжних спиритуальних вправ): —„Всі ці вправи є щасливими елементами й виразами духового життя, але не є ще саме духовне життя. Хліб є необхідний для життя, але не є життя; є лише те, чим життя живиться. Справжнє життя — в якомуб полі ви його не брали — полягає в думанні, в хотінні, відчуванні, і в чині. Ось вам жива людина. Отже духовне християнське, католицьке життя є те життя, що примушує думати по католицькому, відчувати по католицькому, хотіти по католицькому, чинити по католицькому, — що значить по християнському, бо католицтво є істота і повний зміст християнства: поза католицтвом і сам Ісус Христос робиться чужинцем, анонімом." (Оссерватоже Романо з 21 травня).

Це все писане видно на те, аби прихилити Українців на сторону папства. Та нам, Українцям, самої заяви, що папа кохається в нашому східньому обряді, мало. Таку заяву зложити за кого дуже легко. Любов доказується не словами, а ділами, або, кажучи словами папського органу, не вистарчає так говорити, а треба так думати, хотіти й чинити. Папа римський мав нагоду показати свої почування супроти Українців нераз. Та якось про це не було чувати, як він там думає, хоче і чинить.

Колиб папа навіть був справді закоханий у східному обряді, то що він думає про тих трицять міліонів Українців, що люблять цей східний обряд, але до католицької церкви не належать, коли папство просто не признає християнства поза католицтвом?

Дописувач каже, що теперішна боротьба фашизму проти папства це відгук давних антиклерикальних настроїв в Італії, які голосили: „Не може католицький священник бути добрим Італійцем". Цими словами дописувач показує на прірву між італійським націоналізмом і папством. Видно, що католицькому священикові часто тяжко рішитися, чи йому бути Італійцем, чи священиком. Коли це тяжко рішити Італійцеви, котрого нарід має свою державу то як трудніше це рішити українському католицькому священикови, коли папство робить угоду з Поляками та зобовязує кожного священика бути льояльним польській державі, хоч би його ця Польща катувала:

Коли Італійцеви тяжко рішитися, чи йти за державою, чи за церквою, хоча й Мусоліні й папа з походження Італійці, то чого нас повчить ця італійська історія?

Чи не пора нам тепер пригадати собі слова Шевченка:

„Немає в світі України, немає [другого Дніпра,—
А ви претеся на чужину шука- [ти доброго добра?"

Степан Мусійчук,
Честер, Па.

Рахунок.

Лікар (до пацієнта): Передовсім ви не повинні нітрохи хвилюватися.

Пацієнт: Коли так, пане доктор, то як ви прийдете до ваших грошей?

ГАЛИЧИНО!

Галичино мила,
Мій рідненький краю,
Усею душею
Я тебе кохаю.

Галичино славна,
Бо усім ти знана,
Своєю красою
Велика ти здавна.

Колись, Галичино,
Ти цвітям пишалась
И своїми лісами
Верхів гір сягалась.

Тож за твою велич,
За яскраві звуки
Терпиш безнастанно
Тяженькі муки.

Вороги казились,
Тебе руйнували,
Ворожі копита
Тебе пльондрували.

Турки і Татари
По тобі гуляли,
Красу — твої цвіти
Шаблями стинали.

Та таких тортурів
Ти іще не мала,
Як тепер ляшня та
Проклята завдала.

Польська дика орда
Шалено лютує,
Ввесь галицький нарід
Безвинно мордує.

„Стшельци" й поліцаї
Мов тигри гуляють;
Бють, хто їм попаде,
В тюрми замикають.

По містах та селах,
Де „стшельци" бували,
Мов по гураґані
Руїни остались.

Галичино мила,
Доки так ще буде,
Доки у кайданах
Робучий люд буде?

Галицький Народе,
Час до бою стати,
Лучитись в громади,
Волю здобувати.

Бо час вже надходить,
Що треба всім встати
І Ляхам проклятим
Могилу копати.

Щоби раз на завше
Ляшню закопати
І вічне прокляття
Кровю написати.

Д. Б...ш,
Дітройт, Міш.

„ТРИ МУШКЕТЕРИ" ОЛ. ДІМА — ПЛЯҐІЯТ?

У Парижі велику сензацію викликало твердження знаного французького критика Еміля Пенріота, а саме, що „Три мушкетери" Олександра Діма — це звичайний пляґіят.

„Книжка ця — каже Генріо — зовсім переписана зі „Споминів Д'Артаняна", виданих сто пятьдесять літ перед „Трома мушкетерами". Автор „Споминів": Ґатіен д' Куртіз д' Сандра.

Він написав Д'Артаняновї „Спомини" з нагоди свого побуту в Бастилії. Правдиве назвище Д'Артаняна було Шарль де Пац Кастельмор, а щойно кілька літ перед смертю прибрав він материне назвище Д'Артанян. В архівах французького міністерства війни є документи, які доказують, що Д'Артанян втішався довірям визначних людей. Мазарен (кардинал, французький премієр) поручав йому спеціяльні місії і цей факт, що Мазарен, Людвик XIII і князь Ґрамонт підписали його шлюбну метрику, доказує, що він втішався великим поважанням.

Д'Артанян був дуже хоробрий, а крім того відважний і тактичний. Багато разів цитують його у військових комунікатах з нагоди його геройських подвигів.

Шляхтич Де Сандра був сучасником Д'Артаняна і нема сумніву, що він знав славного мушкетера. Але й як приятелі, характером і змислом краси дуже ріжнилися. Д'Артанян розповів Де Сандрасові свої пригоди. В Сандрасових спогадах описана докладно стріча Араміса, Портоса й Атоса. Таксамо й подорож до Англії. Інші особи Дімасової повісти, як нпр. геройська „Міледі", взяті з іншої Сандрасової книжки „Спогади графа де Рошфорта".

Любов князя Бічімгема з австрійською княжною Анною це твір Діма. Як старшина в королівській сторожі Де Сандра мав широкі знакомости, знав дворські сплетні. Він використав це вповні. Твори Де Сандраса видані в двох томах у Голяндії. Король, міністри та дворські фаворити не могли зробити нічого іншого, лише посадити його в Бастилі. Трічі його судили та виджерав десять літ у тюрмі. Підчас побуту у вязниці описав іще більші скандали. Потайки висилав рукописи з тюрми і в Голяндії друкували їх. Після довгих літ побуту в Бастилії прийшло йому на думку, що Д'Артанянова історія могла би послужити темою для нової книжки. Перше видання тої книжки вийшло 1701. р., одинацять літ перед смертю Де Сандраса під заг.: „Спомини п. Д'Артаняна, капітана I полку королівських мушкетерів".

ними сусідами." Отже чи не сусідів на заході, треба розуміти під заходом. Та нашим західним сусідом є Польща, відвічний ворог України, а тут пан міністер радить: „Яким чином (лагодити питання з сусідом)? Шлях збройний є неможливим. Але мирним шляхом, шляхом дипльоматичним, сусідським можна..."

Виходило би, що ми маємо з цим західним сусідом такі порахунки, що їх треба би вирішити збройним шляхом.

Але пан міністер каже, що збройний шлях неможливий, а мирний шлях можливий.

Який мирний спосіб? Пан міністер каже загально: дипльоматичний, сусідський. Що це значить дипльоматичний, сусідський? Пан міністер ще довго не каже, що він під сим розуміє. Він ще довго теревенить про захід, щоби нам у голову влізло, немовби то Польща і захід це одно... Так щоби нам здавалося, що хто проти Польщі бореться, той є проти західної культури, приміром проти німецької вчености, проти французької штуки, або проти англійського політичного розуму. Або щоби людині здавалося, що боротися проти заходу то значить боротися проти заходу сонця, проти чогось такого неможливого, як задержувати сонце перед заходом за обрій...

Та пан міністер даремно сили натягає. На пусто-дурно він тільки систематичної роботи вкладає. Своїм говоренням він і міністра не здурив би. Тут кождий уже бачить, куди він веде. Тут говориться, щоб Українці признали теперішні східні границі Польщі. Значить, Українці мають признати Польщі Галичину, Волинь, Холмщину, Полісся? Значить, Українці мають признати Польщі вісім міліонів Українців, — так просто по сусідськи. Чому ми мали би відступити Польщі 8 міліонів Українців, а Москві 30 не відступити, цього пан міністер не каже. Так він радить, а нам треба це тільки приняти. В пана міністра голова на те, щоби видумати, а в нас, читачів, на те тільки, щоби кивнути на те, що пан міністер скаже.

Спитаєте може: що станеться з тими вісьмома міліонами Українців, яких пан міністер радить відступити Польщі (чи там „заходови") так по сусідськи? Над цим питанням ріжні Українці зпід польської окупації досі собі голови ломлять. Одні У.В.О. організують. Другі петиції шлють в Лігу Народів. Ніяк не хочуть, щоби з ними Поляки робили те, що Поляки роблять. Пан міністер на все має тільки одно: „Зле! Зле!"

У.В.О.? Зле! Вона якомусь бісови служить, що пан міністер самий не знає. Якому бісови служить У. В. О., це ми хотілиб знати, бо ми вже не про одного біса чули, якому має служити У.В.О. Ось пан Шульгин каже, що У. В. О. Поляками служить і що все У.В.О. це польська дефензива, і каже, що ми йому повинні вірити, бо він має досвід ще з царських часів, ще як він прокуратором служив. То пан Шелухин каже, сказати. Догадуєтеся, що як па Шульгин про чорта говорить, то певно Москву має на думці, бо в пана Шульгина все ясно й натурально: Москва це чорт, а Польща це ангел, — і питаєте пана Шульгина: Пане міністер, будьтеж ласка, скажіть: То пан Шелухин каже, що У. В. О. Польщі служить, ви кажете, що У.В.О Москві служить? Але пан міністер каже: Я нічого не кажу. Я не можу сказати, бо навіть сього само У.В.О. не може сказати...

Отже простому чоловікови не лишається нічого іншого, як рішити, що У.В.О. зле, бо так пан міністер кажуть.

Пан міністер не мають часу. Вони скоро. кричать: „Петиції до Ліги Народів?" Зле! Зовсім зле! З Поляками порозуміння має бути на місци."

„Алеж, пане міністер, на місци Поляки не хочуть ніякого порозуміння. На місци Поляки нас ріжуть. Дивіться: „пацифікація".

„Так вам і треба" — кричить пан міністер. „Бо ви гайдамаки. Горлорізи. Свячені ножі носите. Ви готові тільки різати без думки. Ви різуни без ціли".

„Алеж, пане міністер, даруйте, не ми перлися до Польщі, але Польща нас самих узяла. Яким правом?"

Пан міністер не дає собі говорити. „Що ви мені тут! Яким правом? Я вам, дрань московська... Я... Таж я патріот. Я вас боронив у Данцігу. Я вас боронив у Брюселю. Французи булиб вас з капустою зїли. Розумієте? Ви мені не вірите? Дивіться, я маю документи. Я самий у „Тризубі" писав ці документи. Дивіться, як я вас боронив! Аж відгомін по Европі ішов. У самому „Тризубі" відгомін був."

Ось і напитали собі біди з паном міністром і з його заходом. Що вам тоді лишається робити, як не затикати уха та втікати?

Пан міністер погальмувався: „А ви куди?"

Кажете: „Геть від вас, пане міністер. Ви польонофіл. Мені ніколи з вами не подорозі..."

„Даруйте, пане!" — пан міністер кричить. „Я собі випрашаю. Я собі не дозволю привязувати сей — егем — егем— о, правда, ярличок „польонофіл". Ми не полонофіли. Випрашаю собі такі нечемности. Ми не за Польщу, а за захід. Не захід, а Захід, через велике „З". Ми віримо у втягнення України в міжнародні стосунки та інтереси нашого континенту. Ви, пане, знаєте, що це таке континент? Ви знаєте, що це таке стосунки?"

„Та дещо Поляки заставляли вчити своєї сичачої мови".

„Так? Ви не любите польської мови?"

„Та ні, польська мова собі нічого, така, як ті, що нею..."

„Що? Ви певне за московську мову тягнете. Ви москалофіл..."

„Ні, пане, я ні за московську, ні за польську; я — просто, натурально за українську".

„Ні, цього не може бути. Нині світ поділений на два табори: за схід або за захід. Кождий є або за схід або за захід. Хто за схід, той проти заходу. Другого вибору нема. Ви, пане, що так скажу..."

„Я ні за ваш схід, ні за ваш захід. Мені так далеко до сходу, як до заходу."

„А за щож ви тоді?"

„За те місце, де я стою. За Україну. За Україну проти Сходу й проти Заходу. За боротьбу проти Москви й проти Варшави. За немирення ні з одними ні з другими".

„Ви фантаст".

„Фантаст хтось інший. Фантастом є той, хто думає, що може поставити самостійну Україну в порозумінню з Москвою..."

„Признаю, признаю, зовсім слушно".

„Але фантастом є також той, що пробує по сусідськи з Польщею".

„Протестую. Протестую. Докази, пане, докази".

„Доказів вам треба? Доказом те, що ви не можете доказати, що з Польщею можна поставити самостійну українську державу. Доказом є вічні польські зради Українців. Доказом є зрада Петлюри Поляками. Доказом є ризький договір, у якому Польща погодилася з Москвою та на українські шати кинула жереб".

„То ви гайдамака. То ви різун. Віддайте мені свій ніж!"

„То у вас гайдамаки різуни? Як у Поляків". А ви знаєте, що Шевченко..."

Пан міністер загикався: „Масарик — каже — Драгоманів".

„А що каже Шевченко про гайдамаків, ви знаєте?"

Пан міністер уже слухати не хотів. „Що мені Шевченко? Книжки писати? Я книжки писати вмію. І щось більше як простий письменник".

Я дивився, як він скакав, гоноржився, пінився. Що це за хороба? думаю собі. Міністром себе називає; провідником; месією, що веде нарід на захід; хрестоносцем проти Москви. Міністер без держави. Месія без народа. Хрестоносець без меча, без ножа. Хоче України, коби Поляк зробив йому державу й готову дав. Що це за божевілля? Чи проста комедія, щоби прожити?

І. Калин.

Прага, червень 1931.

У мандрівному звіринці.

— Оце звіря, то зебра.

— Що ви хочете нас обдурити! Таж це білий кінь, не має ніяких чорних пасмуг!

— Але я вам кажу, що то зебра. Вона мала чорні пасмуги, та в Африці не допильнували її, вона чіхалася до гумового дерева й геть вирадирувала собі чорні пружки.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Повідомляється членів і членкиць бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. С. в Джерзи Сіти, Н. Дж, що членкиня Марія Підгурська померла в четвер, дня 16 липня 1931. Похорон відбудеться в понеділок, 20 липня, в годині 9 рано з дому жалоби, 12 Mill Rd., Jersey City, N. J.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДІТРОЙТ, МІШ. Уряд Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 292, подає до відома усім тим членам, котрі довгують по 3 місяці або і більше, як що не зголосяться ще до 25-го сего місяця, за них більше не висилається вкладок і тимсамим будуть суспендовані, а на випадок якого нещастя, щоб не нарікали на секретаря. Таксамо і за діти секретар не може все докладати, я за 6 місяців доложив своїх грошей $26.00, а де той 10%, що так не оден випоминає? — Н. Романів, предс.; Петро Кізел, секр.

Жінка: Заки ти оженився зі мною, впевняв ти мене, що сповниш мені моє найменше бажання.

Чоловік: Так, серце, я все хотів довідатися, котре це твоє найменше бажання.

„РУСЬКА" КУЛЬТУРА.

Тяжка праця на полі національного відродження українського населення на Підкарпаттю наражається на численні перешкоди з боку людей, що спекулюють на співзвучності слів „Руський", „Русин", „Руский". В ці слова вони вкладають зовсім інший політичний зміст і, спекулюючи на низькому рівні освіти українського населення Підкарпаття, роблять свою юдину роботу, продаючи за трицять срібняків реальні національні інтереси підкарпатських Українців, що хоч і звуть себе Русинами, але всім своїм єством належать до української, а не великоруської нації.

Але найбільшою перешкодою в цій визвольницькій культурно-національній акції суть ті з несвідомих наших інтелігентів, які вважають, що вони є якимось самостійним народом, що мусить розвивати свою руську культуру, що мусить відсепаруватися одночасно і від Українців і від Руських (Росіян).

Звичайно історія знає невеличкі народи, що творять цілком самостійні національні колективи. Але ці народи ніколи не йдуть шляхами наших „руських". Найдорогоціннішим скарбом такого народу є його рідна мова. Якою мовою розмовляють поміж собою деякі з наших руських патріотів? Як не соромно признатися, а мусимо сказати отверто, що рідною мовою не тільки їхнього оточення, а й мовою їхнього родинного життя — є мова мадярська...

Підемо далі. Своя руська культура вимагала би і читання своєї руської літератури, своєїх руських наукових книжок, своїх руських газет і т. д.

Чи виявляють у цьому напрямку свій патріотизм наші руські патріоти?

І тут з сумом мусимо ствердити: Ні!

Наш „руський" учитель залюбки передплачує мадярську енциклопедію, хоч вона чотири рази дорожча від енциклопедії української та навіть московської. Він не знає інших газет крім мадярських. Він лише з необхідности читає руську книжку, з якої мусить навчати в руській школі. У нього-ж в бібліотеці переховуються лише книжки в мадярській мові.

Отаку неправду життя проводять у своєму житті ті, що є гаврами готові виступати проти всякої спроби мужньо заявити свою правдиву національну приналежність. Свою „руськість" вони втискають в мадярські словесні форми і цим думають переконати когось в своїй національно „руській" окремішности.

А вороги щиро національного відродження українського населення Підкарпатської Руси спекулюють на цій несвідомости „руської" інтелігенції і живосилом навязують цю тенденцію здоровому народовецькому напрямкові, що гордо несе свою назву „УКРАЇНЕЦЬ".

Прикладом такої спекуляції може бути замітка в „Чеському Слові" (Прага) під заголовком „Украінізація Підкарпатської Руси". В цій замітці з явним перекручуванням фактів, з явною денунційною тенденцією пишуть слідуюче: „Важним є, що більша частина прибувшого на зїзд учительства, по закінченню зборів, аж надто вражаючо розмовляла поміж собою по мадярськи, так що одвідувачі „Урані" — де відбувався зїзд (?), (ми знаємо, що жадного зїзду в „Урані" не було), думали, що там відбувається якесь зібрання Мадярів".

Так то спекулюють в своїх інтересах ті, що сидять за одним політичним столом з підкарпатськими Мадярами і разом з ними нищать „українську ірреденту"... І нічого не вдієш проти цього, бо це „негативна сторінка" демократичного устрою, яка дозволяє прилюдно виступати і найбезсовіснішій демагогії.

Єдиним ліком проти цього має бути виразна боротьба проти всякого національного фальшу, якого допускаються в зовнішніх проявах своєї „руської" культури деякі занепалі її патріоти.

Від себе можемо сказати:

Будьтеж громадсько мужніми і назвіть справжнім іменем ту культуру, яку ви, блудні сини (руського) народу на Підкарпаттю, фальшиво видаєте за оригінальну „руську" культуру. Бо рано чи пізно, а правда вийде на верх і вас „зрячих", як писав Т. Шевченко, „незрячі" осудять.

(„Свобода" — Ужгород).

Жінка приймає у себе любовника. Нараз несподівано надходить її чоловік. Любовник уже не може втекти.

Жінка (до любовника): Йой, Боженьку! Мій чоловік іде! Мерщій, як він увійде, вдавай перед ним, що ти вломник!

Ученика приловила вчителька, що він сказав неправду. Скартала його й довго навчала, як то негарно говорити неправду. Вже думала, що хлопчина взяв собі до серця її науку, аж він нараз питається:

— Прошу пані вчительки, чи як пані говорять, то рухають горішньою, чи долішньою щокою?

ЖАРТИ.

Один убогий кравець, що після смерти свого батька ходив що дня до божниці молитися, мав зовсім подертий сурдут. Це не сподобалося управителеві божниці, тому він скартав кравця, що ходить таким обшарпаним, коли тимчасом сам може собі полатати сурдут.

— Вірте мені, — оправдувався кравець — мої діти хочуть їсти, то я мушу направляти одежу іншим людям, а собі самому не маю часу.

Управитель божниці дав кравцеві ринського та сказав:

— Маєш тут ринського. Тепер уже можеш посвятити трохи часу, щоби вилатати свій власний сурдут.

На другий день прийшов кравець до божниці — та знову в тімсамім, неполатанім сурдуті.

Управитель приступив до кравця та сказав тихцем:

— Чомуж ти все ще не полатав собі сурдута?

На це кравець:

— Щож ви собі думаєте? Чи я зсунувся з глузду!? Як можете вимагати, щоби я за одного ринського латав такий страшно подертий сурдут?

—o—

Два прошаки, сліпий та видючий, прийшли до торговця овочів. Торговець дав їм торбинку черешень. Вони сказали собі, що їстимуть черешні разом, одначе кожен з них має право за кожним разом узяти лише одну черешню. Нараз сліпий вдарив свого товариша з усієї сили поза вуха.

— А ти завіщо беш мене? — скрикнув видючий.

— Бо ти проти нашої умови їси по три черешні нараз! — відповів сліпий.

— Як це тобі прийшло до голови? — спитав видючий — Чи ти нараз прозрів?!

— Прозріти я не прозрів, одначе я беру за кожним разом по дві черешні, а ти не кажеш ні словечка. Тому мені ясно, що ти обманюєш мене.

—o—

Між приятельками.

— Вчора мала я суперечку з Петром. Дійшло між нами аж до того, що я мусіла сказати йому, що не хочу більше бачити його!

— І він пішов?

— Так, він пішов до дверей та загасив світло.

—o—

У посередника подруж.

Гість (сердито): Ви поручили мені були богату, трицятьлітню вдовицю, а тепер я довідуюся, що вона має пятьдесять сім літ? Цеж обманство!

Посередник: Алеж добродію! Це не є ніяке обманство! Чоловік тієї жінки помер тому трицять літ!

МІЙ РІДНИЙ КРАЙ.

Як в божому раю в затишних куточках
Задумливі села стоять,
Мов в кучерях пишних в гаях і садочках,
Що співами пташок дзвенять.
Неначе з кришталю, чи срібло розлите,
Так чисті ставочки й річки;
І верби похилі купають в них віти
Під шепіт ніжний осоки.
А вийдеш у степ і килим під ногами,
З зеленого шовку килим,
Ніби в самоцвітах горить весь квітками
І небо блакитне над ним.
Поглянеш на ниви буйні неозорі,
Мов золото в сяйві горять
І збіжам хвилюють в широкім просторі,
І колосом спілим шумлять.
На захід поглянеш — високо там гори
Знялися аж гень в небеса;
Їх мов ізумрудне, розлитеє море
Вінчає ялиців краса.
А пісня і дума, як зойки дитини,
Страждань в них незміриа глибінь;
І скарга у небо до Бога в них лине
За безліч і кривд і терпінь.

П. Т.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Збірка на інвалідів.

В Зелену Неділю підчас богослуження в українській православній церкві зібрано на інвалідів 19 д. 50 центів. Гроші переслано через Обєднання.

М. Близнак.

—o—

ШИКАГО, ІЛЛ.

Допомога інвалідам.

Стрілецький Гурток ч. 6 переслав через Обєднання 5 долярів на інвалідів.

Тома Подола, скарбник.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На інвалідів.

Жіноча Громада переслала через Обєднання на інвалідів 25 долярів.

—o—

БУЕНОС АЙРЕС, АРГЕНТИНА.

На визвольну боротьбу.

Українське Товариство Просвіта в Аргентинії переслало через Обєднання до Рідного Краю на визвольну боротьбу 100 долярів.

—o—

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

На інвалідів.

Українська Громада переслала 26 дол. 75 центів через Обєднання до Рідного Краю. Гроші призначені на інвалідів. Це чистий прихід з концерту.

М. Грубрин.

—o—

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На Рідну Школу.

Парохія св. Володимира переслала через Обєднання 10 долярів на Рідну Школу. Це прихід з концерту Шевченка.

М. Сухорський.

—o—

НАЙАГАРА ФОЛС, Н. Й.

На Рідну Школу.

Гром. М. Гупайло переслав через Обєднання на Рідну Школу 10 долярів. Жертвували: Братство Пресв. Богородиці, 351 відділ УНС, 5 дол.; І. Борак 1 дол.; М. Гупайло 2 д. 42 ц.; Хомищак П. 33 ц.; по 25 центів: М. Боднар, М. Кисіль, Т. Одут, І. Гальковнч, І. Стецяк.

М. Гупайло.

—o—

ГАМТРАМК, МІШ.

На визвольну боротьбу.

Зі свята поляглого стрільця, яке влаштувала Стрілецька Громада разом з ОДВУ й трома відділами УНС., а саме: 202, 141 і 94, лишилося чистого приходу 46 долярів. Гроші вислані через Обєднання.

Онуфрій Курочка.

ТАРЗАНОВІ ЗВІРЯТА.

(73)

„Я скажу тобі, що я зроблю!" — пояснював моряк. — „Я щойно встав з двома людьми, котрі пособляли мені. Тому я тут скорше покінчу роботу, ніж цього хочу. Чи будеш і ти зо мною?" Кай Шанг, котрий плавав на багатьох англійських пароплавах, відразу догадався, про що йде справа. Він зрозумів, що тут вміщане золото й жінка. У нього заявилася думка, що тепер він також має добру нагоду дістати й для себе дещо.

—o—

Кай Шанг став у весь зріст на ноги й вийшов на чисте місце перед заговірниками. Заговірники відразу схопилися й сягнули до кишень по свої револьвери. Вони були переляканi несподіваною появою людини, що ніби виросла зпід землі. Та Китаєць заговорив спокійно: „Я чув вашу розмову! Я є ваш приятель, кажу вам. Нема чого боятися, щоб я вас зрадив! Навпаки, я хочу пособити вам".

—o—

„Ми потрібуємо людей, що пособляли нам" — говорив Китаєць. „Ходіть зі мною, але не давайте ніяких запитів. Приведіть з собою жінку, про яку ви говорили. А далі все буде гаразд". Моряк з „Кінкейда" мовчки пішов з Китайцем. В таборі Кай Шанга вони умовилися про дальше поступовання моряка. Моряк вертався до свого табору дуже задоволений, що він також дещо заробить тепер, а головне, що він уже має надію на скорий виїзд з цього острова.

—o—

Кай Шанг прихобіцяв свою допомогу, щоб захопити Джейні та другу жінку, про яку він довідався від моряка, що звалася Мосула. На слідучий день виробили плян їх поступовання. Моряк з „Кінкейда" розповів свій плян, як він зробить так, щоб у певний час в таборі ніхто не лишився крім Джейні й Мосули. Тоді легко їх буде захопити й передати на ласку Кай Шанга. Китаєць задоволено мріяв про свій успіх.